

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра філософії гуманітарних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Зам. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«__» _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ГЕНДЕРУ

для студентів

галузь знань **0201 Культура**
напрямок підготовки **020101 Культурологія**
освітній рівень **Бакалавр**
вид дисципліни **Вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2018</u>
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: Сайтарли Інна Анатоліївна, д.ф.н., професор кафедри філософії гуманітарних наук

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: *Сайтарли Інна Анатоліївна, д.ф.н., професор кафедри філософії гуманітарних наук*

Затверджено
«_____» _____ 2017 р.

Зав. кафедри філософії гуманітарних наук
_____ (Приятельчук А.О.)

Протокол № __ від «__» _____ 2017р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 2017 року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 2017 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів зі специфікою гендерного підходу, впливом гендерної диференціації на різні сфери суспільного життя та зі сучасними проблемами статевої ідентичності.

2. Вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** про основні етапи історичного процесу та цивілізаційного розвитку людства; розуміти специфіку соціо-гуманітарного пізнання.
2. **вміти**: визначати головні детермінанти конструювання гендерних взірців та інститути гендерної ідентичності, а також розуміти, у чому полягають особливості гендерного підходу у соціо-гуманітарних науках; ідейний зміст філософських концепцій статі; головні питання сучасної гендерної теорії;
3. **Володіти навичками** роботи з гуманітарними текстами; продукування складних усних і письмових повідомлень; взаємодії і співробітництва у навчанні у ситуаціях пошукового характеру.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Філософія гендеру» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у VIII семестрі бакалаврату. Побудована на теоретико-методологічних засадах психоаналізу, постструктуралізму та феміністичної філософії навчальна дисципліна надає можливість ознайомитися із перевагами гендерного підходу, розкриває його суспільно-історичні та концептуальні витoki, висвітлює різноманітні аспекти гендерної ідентичності. Дисципліна «Філософія гендеру» поліпшує професійний розвиток студента та спрямована на формування ефективного викладача вищої школи, здатного до передачі знань та розуміння суті гендерного підходу. Особлива увага приділяється питанням історичності гендерних взірців, гендерній асиметрії, статевим стереотипам, сексизму, гендерній дисфорії.

4. Завдання (навчальні цілі) – системне опанування базових понять гендерного дискурсу (обізнаність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в існуючих у розвитку гендерного підходу концепцій та теорій, набуття навичок, що формують вправність мислення, розвиненість рефлексії та здатність до наукової комунікації.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати і розуміти:			
1.1	Предмет, базові категорії та поняття навчальної дисципліни; теоретичні основи, значення та роль філософії гендеру у формуванні соціо-гуманітарного знання;	лекція, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, екзаменаційна робота	5
	методологічну відмінність філософії	семінар,	усна відповідь,	5

1.2	гендеру від інших суміжних із нею дисциплін;	самостійна робота	контрольна робота, екзаменаційна робота	
1.3	інші підходи до гендерної тематики; шляхи засвоєння особистістю гендерної культури в умовах різних культурних традицій.	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, екзаменаційна робота	5
1.4	динаміку розвитку гендерної культури в умовах історичного поступу цивілізацій;	лекція, самостійна робота	контрольна робота, екзаменаційна робота	6
1.5	інституціональний контекст гендерної культури, відтак інституціональні практики функціонування гендерної культури	лекція, самостійна робота	контрольна робота, екзаменаційна робота	5
1.6	головні гендерні тренди постмодерної епохи, специфіку гендерних взірців «суспільства споживання»	лекції, семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, екзаменаційна робота	14
	Вміти:			
2.1	логічно, послідовно та аргументовано усно і письмово висловлювати міркування щодо філософії гендеру та гендерної тематики у цілому.	семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, екзаменаційна робота, гуманітарний практикум	5
2.2	застосовувати знання зі специфіки гендерної культури у міжсуб'єктній взаємодії, враховуючи взаємодію із представниками різних гендерних традицій.	семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, екзаменаційна робота	10
2.3	виявляти, ставити та вирішувати дискусійні проблеми із застосуванням знань у галузі гендерних досліджень.	семінар, самостійна робота	контрольна робота, екзаменаційна робота, гуманітарний практикум	5
2.4	аналізувати та інтерпретувати наукові джерела, виокремлювати та відтворювати смислову структуру тексту, виділяти основні ідеї, світоглядні позиції.	семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, гуманітарний практикум	10
2.5	реферувати, рецензувати й коментувати першоджерела та дослідницьку літературу з гендерної тематики.	семінар, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, гуманітарний практикум	5
2.6	критично, по-творчому оцінювати результати інтелектуальної праці;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота,	5

			екзаменаційна робота, гуманітарний практикум	
	Комунікація:			
3.1	здатність брати участь в дискусіях, концентруватися на значущих складових обраної проблеми (теми), оволодіти культурою диспуту;	семінари, самостійна робота	усна відповідь	3
3.2	презентувати результати інтелектуальної праці та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, гуманітарний практикум	3
3.3	проявляти увагу і толерантність до іншої (й інакшої) думки у процесі інтелектуальної комунікації.	семінари	усна відповідь	3
	Автономність та відповідальність:			
4.1	знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її, оцінювати її достовірність, пояснювати значущість, приймати обґрунтовані рішення;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, гуманітарний практикум	2
4.2	демонструвати вміння працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам;	семінари, самостійна робота	усна відповідь, гуманітарний практикум	5
4.3	мати інтелектуальне сумління, чесність у справі формування і вираження інтелектуальної позиції.	семінари, самостійна робота	усна відповідь, контрольна робота, екзаменаційна робота, гуманітарний практикум	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни				
	.1	.2	.1	.1	.2

7.Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання**1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння**2.1-2.6); (**комунікація**3.1-3.3); (**автономність та відповідальність**4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

7.1 Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Mid – 36 бали	Max – 60 балів
Усна відповідь ¹		«2» x 6 = 12	«4» x 6 = 24
Контрольна робота		«8» x 1 = 8	«10» x 1 = 10
Гуманітарний практикум	Самостійна індивідуальна робота з аналізу та інтерпретації гуманітарного тексту	«13» x 1 = 13	«20» x 1 = 20
На час дистанційного навчання у період з 24.01. по 28.02. передбачений такий вид індивідуальної роботи як складання глосарію феміністичної філософії	Термін виконання: до 15.02.	«3» x 1 = 3	«6» x 1 = 6

¹ а) усною відповіддю студента на семінарському занятті вважається доповідь (повне і концептуальне розкриття окремого запитання семінару), доповнення, анонсована дискусія, аргументована точка зору, відповідь на проблемні запитання;
 б) у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі;
 в) загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів.

Підсумкове оцінювання у формі екзамену: підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми семестрової кількості балів - **60** (відповідей на семінарських заняттях, написання контрольної роботи, конспектів першоджерел, індивідуальної самостійної роботи та індивідуальної роботи періоду дистанційного навчання), а також співбесіди з викладачем в усній формі. Викладач задає два питання, зазначені в переліку запитань, що виносяться на екзамен. Кожне з питань оцінюється за шкалою 12-20, що у загальному підсумку складає **40** балів. Підсумкова кількість балів з дисципліни максимум - 100.

Умови допуску до підсумкового екзамену. Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше **20 балів**. Для допуску до іспиту студент має здати контрольну роботу та індивідуальну самостійну роботу, конспекти першоджерел. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою **24 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

7.2. Організація оцінювання.

7.2.1. Проведення семінарських занять відбувається, згідно навчального плану.

7.2.2. Проведення контрольної роботи відбувається після опрацювання головної змістовної частини дисципліни «Гендерний дискурс у колі філософських стратегій». Завдання передбачає відкриті запитання з кожної пройдені теми змістовного модуля.

7.2.3. Самостійна індивідуальна робота студента передбачає собою написання змістовної доповіді – «Суспільно-історичні засади форсування гендерної культури». Самостійна індивідуальна робота виконується календарно з кінця квітня по травень місяць. Здача здійснюється не пізніше як за тиждень до останнього лекційного заняття.

7.3. Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

3-4 бали – повна, концептуальна, послідовна, з використанням основної і додаткової літератури, з визначенням категорій і понять, з відповіддю на додаткові і уточнюючі запитання, із заглибленням у сучасний інтелектуальний і соціокультурний контекст, з креативним використанням загальних соціально-гуманітарних знань;

1-2 бали – достатня, концептуальна, послідовна, з визначенням категорій і понять, з використанням основної літератури, з відповіддю на уточнюючі запитання, із розумінням проблеми у зрізі власної життєдіяльності;

0,5-1 бал – неповна, фрагментарне розкриття проблеми, з частковим використанням основної літератури, артикуляція відповіді поза концептуальним контекстом, містить суттєві неточності, апелює до інформації з не ідентифікованих I-net джерел, а не до елементів знання чи досвіду;

0-0,5 бал – фрагментарна, еkleктична, «не в тему», має суттєві помилки, без використання основної і додаткової літератури, посилання на не ідентифіковані I-net джерела, артикуляція відповіді з гаджета.

2. Доповнення / дискусія:

1,5-2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення змістовне;

0,5 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Контрольна робота:

8-10 балів – повна і концептуальна відповідь на всі завдання, коректні визначення понять і категорій, врахований інтелектуальний і соціокультурний контекст, глибокі інтерпретації висловів, розкриті сутнісні і структурні співвідношення, послідовне розуміння розвитку гендерної методології;

5-7 балів – повна відповідь не на всі завдання, достатні визначення понять і категорій, належні інтерпретації підходів, достатньо послідовне розуміння етапів і логіки розгортання гендерного дискурсу, загалом розкриті співвідношення виокремлених аспектів у завданні;

3-4 бали – не повна відповідь на завдання, еkleктичні визначення понять і категорій, поверхнева інтерпретація висловів, непослідовне трактування гендерних концепцій та переключування понять і персоналій, розкриття співвідношення виокремлених аспектів

лише через наведення їх загальних характеристик.

1-2 бали – відсутня відповідь на більшу частину завдань, демонстрація не самостійності у розв'язанні завдань.

4.

7.4. Шкала відповідності.

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

5. Індивідуальна самостійна робота

Максимально індивідуальна робота оцінюється в **16 балів**, якщо вона: носить самостійний характер; є логічною та аргументованою; повною мірою розкриває особливості окремої гендерної культури; демонструє розуміння суспільно-історичних засад формування гендеру; містить авторську аналітику і узагальнення; має науковий характер.

Мінімально робота оцінюється в **6 балів**, якщо вона не демонструє власного бачення проблеми, логічна структура викладу матеріалу є слабкою та непереконливою, чітко не окреслені ні специфіка статевої культури, ні її детермінанти.

8. Структура навчальної дисципліни.

У курсі передбачено 2 змістовні частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу «Гендерний дискурс у колі філософських стратегій» присвячена виокремленню особливостей фундаментальних філософських підходів до гендерної тематики, зокрема аналізу специфіки психоаналітичної теорії статі, феміністичного психоаналізу, феміністичного екзистенціалізму та пост-структуралістським методам.

Друга частина курсу «Суспільно-історичні засади формування гендерної культури» винесена на самостійну роботу і має на меті допомогти студентам зрозуміти відносну природу гендерної культури, її суспільно-історичну мінливість, відтак залежність від тих чи інших соціокультурних епох, у контексті чого її структура представлена відповідною тематикою, зокрема проблемою динаміки західноєвропейської гендерної культури, питаннями статевої культури Античності, Середньовіччя, Відродження та Абсолютизму, а також питанням інституціональних механізмів конструювання гендерних взірців

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Індивід. самостійна робота
Частина. Гендерний підхід у колі філософських стратегій				
1.	Тема 1. Предмет, концептуальні та методологічні засади філософії гендеру	4	4	
2.	Тема 2. Психоаналітична теорія статі	2	2	

3.	Тема 3.Феміністичний психоаналіз	2	2	
4.	Тема 4.Феміністичний екзистенціалізм	2	2	
5.	Тема 5.Гендерний контекст пост-структуралізму	2	2	
	Контрольна робота	1	1	
Частина. Суспільно-історичні засади формування гендерної культури				
6.	Тема 6. Трайбалістські практики статевої сегрегації			16
7.	Тема 7.Специфіка гендерної культури античного періоду та елліністичної доби			16
8.	Тема 8. Куртуазний контекст гендеру в епоху середньовіччя			16
9.	Тема 9.Статеві-рольові взірці в епоху Відродження та Абсолютизму			18
10.	Тема 10.Трансформація гендерної культури за умов постмодерну			16
	Всього	13	13	82

Загальний обсяг 108год., в тому числі:

лекцій –13 год.

семінарів – 13 год.

самостійної робота – 82 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. БатлерДж. Присвоєниетеломгендера: філософський вклад Симони де Бовуар //Женщины, познание и реальность: Исследования по феминистской философии / Сост. Э.Гарри, М. Пирсел; Пер. с англ. – М.: «Российскаяполитическаяэнциклопедия» (РОССПЭН), 2005. – 440 с.
2. Бовуар С.де Друга стаття [Текст] / С. де Бовуар; [перекл. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]. В 2 т., Т.1. – К.: Основи, 1994. – 390 с.
3. Бовуар С.де Друга стаття [Текст] / С. де Бовуар; [перекл. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]. В 2 т., Т.2. – К.: Основи, 1995. – 392 с.
4. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть [Текст] / Ж. Бодрийяр; [пер. с фр. и предисл. С.Н.Зенкина]. - М.: Добросвет, КДУ, 2006. – С.196-197.

5. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры [Текст] / Ж. Бодрийяр; [пер. с фр., послесл. и примеч. Е.А. Самарской]. – М.: Культурная революция; Республика, 2006. – С.130.
6. Бок Г. История, история женщин, история полов // Thesis. 1984. No 6. С. 160-180.
7. Делёз Ж. Анти-Эдип: Капитализм и шизофрения [Текст] / Ж. Делёз, Ф. Гваттари; [пер. с франц. и послесл. Д. Кралечкина]. – Екатеринбург.: У-Фактория, 2007. – С.418
8. Зборовська Н.В. Психоаналіз і літературознавство: навч. посібник [для студ.вищ.навч. закл.] / Н.В. Зборовська. – К.: Академвидав, 2003. – 392 с.
9. Женщины и мужчины в истории: новая картина европейского прошлого: Очерки. Хрестоматия: Учеб. пособие по спецкурсу для студентов, обучающихся по специальности 020700 - "История" / Репина Лорина Петровна. - М.: РОССПЭН, 2002. - 349 с.
10. Кернберг О. Отношения в любви: норма и патология [Текст] / О. Кернберг; [пер. с англ. М.Н. Георгиевой]. – М.: Независимая фирма «Класс», 2000. – 526 с.
11. Кон И.С. Вступ до сексології [Текст] / И.С. Кон; [пер. з рос. П.Л. Пироженко]. – К.: Либідь, 1991. –С.79-123.
12. Кон И.С. Мальчик – отец мужчины [Текст] / И.С. Кон. – М.: Время, 2009. – 704 с.
13. Крістева Ю. Полілог [Текст] / Ю. Крістева; [пер. з фр. П. Тарашука]. – К.: Юніверс, 2004. – С.451-152.
14. Линдхоф Л. Феминизм и психоанализ [Текст] / Л. Линдхоф // Пол. Гендер. Культура. Немецкие и русские исследования; [под. ред. Э. Шоре, К. Хайдер]. Выпуск №3. – М.: РГГУ, 2003. – С.23-25.
15. Мид М. Мужское и женское. Исследования полового вопроса в изменяющемся мире. М., РОССПЭН, 2004, с. 174-207.
16. Ружмон Д. де Любов та західна культура [Текст] / Д. де Ружмон; [пер. з франц. Я. Тарасюк]. – Львів.: Літопис, 2000. – С.106.
17. Скотт Дж. Гендер – полезная категория исторического анализа // Гендерные исследования. 2000. № 2(5). С. 142-170.
18. Феминизм: перспективы социального знания. М., 1992. С. 56 - 76.
19. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности [Текст] / З. Фрейд // Я и Оно. – М.: ЭКСМО-Пресс; Харьков.: Изд-во «Фолио», 2001. – С.685.
20. Frye M. Sexism [Text] / J.Rachels // Therightthingtodo. Basicreadingsinmoralphilosophy; [editedbyJamesRachels]. – TheMuseumofArt, NewYork. – 1998. – P.255-260.